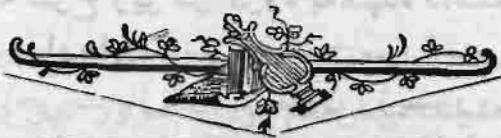

تاریخچه تئاتر در تبریز.

۳

امیر عزیزادگان

ورود قوای متفقین به خاک ایران و سقوط پهلوی اول، سیمای ایران را دگرگون ساخت. از سال ۱۳۲۰، مبارزات حق طلبانه مردم ایران فزونی گرفت و احزاب و جمعیتها و مطبوعات در چهارچوب قانون اساسی مشروطیت ایران به فعالیت آزادیخواهانه پرداختند. همزمان با ورود قوای متفقین به خصوص ارتش سرخ به آذربایجان، آکتورال آرین از فعالیت هنری بازاریستاده منحل گردید. پس از انحلال آکتورال آرین، پیشکسوتان همان گروه، در

تاریخ اردیبهشت ماه ۱۳۲۱، به سرپرستی زنده یاد حسین عربی-اوغلی، گروه دیگری با نام «هیات هنرپیشگان درام و اپرت فردوسی تبریز» تأسیس کردند.

اعضای مؤسس هیات هنرپیشگان درام و اپرت فردوسی عبارت بودند از: آقایان حسین عربی-اوغلی، صمد صباحی^۱، جواد شفیعی-زاده، بیوک خان محمدی و محمدعلی رشدی.

اعضای مؤسس، علاوه بر بازیگری در نمایش‌ها، هر کدام سمت دیگری نیز به شرح زیر در گروه به عهده داشتند:

حسین عربی-اوغلی - سرپرست و سررژیسور (سرکارگران)،
 صمد صباحی - بازیگر - معلون رژیسور،
 جواد شفیعی-زاده - بازیگر - مدیر انتظامات،
 بیوک خان محمدی - بازیگر - معاون رژیسور،
 محمدعلی رشدی - بازیگر، گرمور، حسابدار.

این هیات در کنار فعالیتهای صنعتی، در سپتامبر ۱۳۲۱، کتابچه‌ای به مناسبت جشن چهلمین سال نمایش در تبریز منتشر می‌کند که در آن، شرح حال مؤسسين و برخی از هنرپیشگان تئاترال فردوسی درج شده است. ^۱ *شکوه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*

در صفحه اول کتابچه، مقدمه‌ای به شرح زیر آمده است:
 «اهمیتی را که تئاتر و نمایش در جهان آموزش و پرورش حائز می‌باشد، مورد تصدیق تمام جهانیان است. به طوری که در کلیه ممالک متمدنه، هر سال مبالغ گزافی در بودجه‌های وزارت فرهنگ به منظور تبلیغ و ترویج تئاتر و نمایش منظور می‌گردد.

هنرپیشگانی که از راه تئاتر به احراز عالی‌ترین مقامات نائل گشته و ثروت هنگفتی به دست آورده‌اند، معلوم همگان است: هاری بور، ژانت ماکدونالد، شرلی تمپل، لورل و هاردی از این

۱- درباره زندگی و زندگی هنری صمد صباحی، مفصلاً در شماره بعد سخن خواهیم گفت.

جمله است.

حتی در بعضی کشورها که تمدن به اوج اعلاى خود رسیده، آرتیست‌ها به مقامت عالیة اجتماعی و حکومتی نائل می‌گردند و گوهر هنر خویش را با گرانترین قیمتی تقدیم جامعه می‌نمایند: مثلاً عزیز حاجی بیگلر، سراپسکی، بلبل محمدزاده، خانم شوکت محمدزاده، خانم حقیقت رضازاده، خانم صونا مصطفی‌زاده، بالاخره گل سرسبد جهان نمایش خانم تامارا سمرقندی از این قبیل است.

امیدواریم جامعه روشن‌فکر ما که در انعکاس انوار درخشان آزادی و مدنیت، همیشه پیش‌قدم بوده، امروز نیز با استقبال از خدمتگزاران صحنه خویش، در فیل به خدمات بیشتری تشویق فرمایند. تبریز مهرماه ۱۳۲۱ خورشیدی مطابق اکتبر ۱۹۴۲*»
بعد از این مقدمه، مختصر شرح حال هنرپیشگان تئاترال فردوسی به چاپ رسیده است که جهت اطلاع و ثبت در تاریخ تئاتر تبریز درج می‌کنیم:

ایرج صالحی مشهور (احمدزاده) در سال ۱۲۸۲ در تبریز متولد در سال ۱۳۰۱ خورشیدی به هیئت آکتوررال آربین وارد تحت

رژیسوری آقای بیوک نخجوان در فن هنرپیشه گی ایفای وظیفه
 نموده است در اردیبهشت ماه ۱۳۲۱ به هیئت مزبور که یاره
 ملاحظات اسم خود را به فردوسی تبدیل نمودتشیلات خود را ادامه
 داده و ایشان نیز در فن هنرپیشه گی رولهای مهم محوله را با کمال
 مهارت انجام داده است و رولهاییکه ایفانمود بشرح آتی میباشد
 نمایش طلوع سعادت ایران رول ابلیس در مشهدی عباد رول
 مشهدی عباد در په پو رول په پو و در شیخ صنعان رول
 دیوانه و در هارون الرشید رول یحیی برمکی در آرشین ماک
 آلان رول عسگر و ولی در فرهاد و شیرین رول خسرو پرویز
 در فتح خوزستان رول ابن عبدالله در عمر خیام رول ملکشاه
 سلجوقی و خواجه نظام الملک در سیاوش رستم و در نادرشاه
 دانی در شاه عباس کبیر رول شاه عباس کبیر و هیزم شکن
 در قربانی جهالت رول کربلای بایرام را ایفاء نموده است

عادل آخوندزاده

عادل آخوندزاده در سال ۱۲۹۹ در بادکوبه متولد شده در هفت سالگی مشغول تحصیل شده و در دوره تحصیل چون ذوق بسیاری بعالم موسیقی داشته به کسب آن همت گماشته در آموزشگاه تحت رهبری (احمدخان باکوخانوف) مشغول کار شده و پس از ده سال بآموزشگاه عالی موسیقی بادکوبه داخل شده و پس از سه سال بهیئت (آذربایجان شرق اورکستروسی) وارد و در همین اورکستر سه بار به مسکو و یکبار به لنین گراد و سه بار به تفلیس رفته و پس از آن به کارخانه سینمایی آذربایجان داخل شده و تا سال ۱۳۱۸ انجام وظیفه نموده فعلا در آکتورال فردوسی مشغول میباشد

آرشالویس آیریان

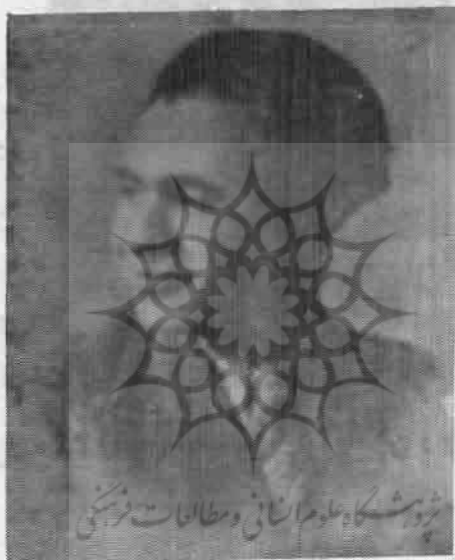
آرشالویس دختر یکنفر کارگر دهاتی بوده در سال ۱۳۰۱ در بادکوبه متولد شده در سال ۱۳۲۰ خورشیدی وارد به فن شریف هنر پیشه گی شده در نتیجه استعداد و لیاقت فطری در اردیبهشت ماه ۱۳۲۱ به هیئت هنر پیشه گان فردوسی پذیرفته شده موفقیت کاملی حاصل نموده مخصوصاً در نمایش آرشین مال آلان رول گل چهره و در نمایش شهدی عباد و رول گلناز و در نمایش شاه عباس رول خورشید بانو و در نمایش ناموس رول سوسان در نمایش سویل رول سویل در نمایش عروس مغان رول مهرانگیز و سیاه بوش رول شمس را با کمال مهارت انجام داده فی الواقع با صدای دلچسبی را که دارد شنوندگانرا محظوظ نموده است و از هر حیث مورد رضایت تماشاچیان واقع شده است

حجینیب = نعمتی

مدیر مسئول هیئت آکتورال

فردوسی تبریز

شرح حال (حسند آهینز) مغازة

صمد مغازة شهرت (تمیز) در شهر تبریز متولد و تحصیلات خود را در تهران خانمه داده و در سال ۱۳۰۴ خورشیدی به هیئت آکتورال آریین وارد تحت ژرژ بسوری آقای بیوک نخجوانی رولهای محوله را انجام داده نظر باینکه عشق و علاقه مفراطی به پیشرفت این صنعت ظریف داشته بنا بر این با تحمل خسارت فوق الطاقه اقدام جدی در ایسه نمایش و تهیه لباسهای تاریخی نموده و در حدود ۴۰۰۰۰ ریال لباس تهیه نموده در ضمن هر سال دو ماه برای نمایش باطراف مسافرت نموده است و اخیرا که آکتورال نامبرده بالا نظر بپاره اسم خود را به فردوسی تبدیل نمود باز خدمات خود را ادامه داده بنام معاونت مدیرمسئول نیز وظایف محوله مخصوصا رول غلام سیاه را بطوری انجام داده که مورد رضایت تماشاچیان واقع شده است

اسعدی

افتخار هنر پیشه گان ، سالمندترین آرتیست تبریز میباشد
 شرح خدمات این هنر پیشه محبوب خارج از حوصله این سطور است

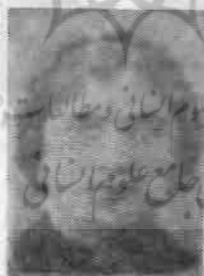

بیوگه = خانمحمادی

هنر پیشه کمیدی هیئت آکتورال فردوسی که آتیه درخشانی را
 در بر خواهد داشت

علی اصغر رضوان تابان در سال ۱۲۸۸ در شهر شوشی قره باغ متولد و در سال ۱۳۰۰ از آموزشگاه به هیئت آکتورال درام و اوپرت شهر آغدام وارد و نظر باینکه خانمها آنموقع از حضور در نمایش امتناع داشتند مشارالیه رولهای زنان را ایفاء مینمود و پس از چهار سال شروع به اینای رولهای مرد نموده است در سال ۱۳۲۱ در تبریز به آکتورال فردوسی پذیرفته شد و رولهای مهم آوازی را ایفاء میکند و مورد رضایت تماشاچیان واقع میشود

یرنساء فرزند اسدالله شهرت جود یور آزاد در سال ۱۳۰۵ خورشیدی در ماخاچ قلعه داغستان متولد و در اردیبهشت ماه ۱۳۲۱ به هیئت هنرپیشه گان فردوسی تبریز وارد شده در نمایش آرشین مال آلان رول تللی و در نمایش ناموس رول صنم و هر نمایشی که از طرف هیئت نامیرده بموقع تماشا گذارده شده از عهده ایفاء رول برآمده و مورد رضایت تماشاچیان واقع شده است

اسماهییل خانم سارا

همزدوری علی اکبرزاده

حسین

پسر و خیمه

خانم حلیمه

هوسکار

آرمال

مسئول مطبوعات

خانم حیدیه

ولی

خاکدان

انگاشته

نقاش

خانم بتول نصرالله

رضوانی پرومند

هیئت آکتورال دوام و اوپرت فردوسی تبریز از هنر پیشگان نابرده بالا درآتیه نزدیک امیدواری‌های بیشتری انتظار دارد ولی شرح استعداد و ابراز فعالیت و لیاقت ایشان نظر به تضییق صفحات گناچه امکان پذیر نشد

سلیمان آوازی

محمود صباحی

محمدحسین
سورجمنان نوری

علی اکبر نقی زاده

یوسف بهتی

قاسم شریفان

حاجی بیعت

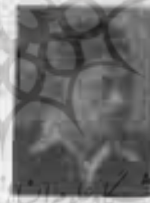
همایند حبیبی (سفیورد)

برهان الدین سبحی

حسین غلام زاده محمدعلی جاوشی

حسین غلام زاده محمدعلی جاوشی

عبدالله احسانی

هنر پیشه گان نامبرده بالا نیز در آئینه در

یشرفیت صنعت ظریف خدمات پر جسته

بجامه خواهند نمود

تبریز

در مؤخره این کتابچه، سیاهه‌ای تنظیم و چاپ شده است که فروش و هزینه و عایدات نمایش نامه‌هایی را که توسط آکتورال فردوسی از ۲۱/۲/۲۵ تا ۲۱/۸/۴ بازی شده‌اند، نشان می‌دهد. اینک آن سیاهه:

سیاهه فروش و هزینہ و عایدات نمایشاتی کہ از طرف آ

ردیف	اسم و تاریخ نمایش	نویسنده بیس	شماره برده	چگونه نمایشامه
۱	آرشین مال آلان روز ۲۵ تا ۲۱	عزیریک حامی بیگلو	۴ برده	اویرت اخلاقی واجتماعی
۲	« « « « « « ۲۱ تا ۲۳	« « « « « «	« « « « « «	« « « « « «
۳	مشهدی عباد « « « « ۲۱ تا ۲۵	« « « « « «	« « « « « «	« « « « « «
۴	شاه عباس « « « « ۱۹ تا ۲۱	« « « « « «	« « « « « «	اویرت تاریخی و صنعتی
۵	« « « « « « ۱۹ تا ۲۱	« « « « « «	« « « « « «	« « « « « «
۶	سیاه پوش « « « « ۲۱ تا ۲۵	حسین عرب اوغلی	۵ «	فاجعه عشقی و جنائی
۷	سویل « « « « ۲۱ تا ۲۵	حسین جباران	۳ «	تراز اخلاقی واجتماعی
۸	عروس سفان « « « « ۲۱ تا ۲۵	عبدالصمد اورنگ خدیوی	۴ «	اویرت عشقی و اخلاقی
۹	بوسه ذیقیت « « « « ۲۱ تا ۲۳	افتیاس صید سناهی	۲ «	سنگینی اخلاقی
۱۰	ناموس « « « « ۲۱ تا ۲۳	شیروانت زاده	۲ «	رازدهی اخلاقی واجتماعی
۱۱	اللی باشدا جوان « « « « ۲۱ تا ۲۶	ذوالفقار بیک حامی بیگلو	۳ «	اویرت « « « «
۱۲	سیاه پوش « « « « ۲۱ تا ۲۳	حسین عرب اوغلی	۵ «	فاجعه عشقی و جنائی
۱۳	شیخ صنعتان « « « « ۲۱ تا ۲۰	حسین جاوید	۶ «	مضوضه عشقی و عرفانی
۱۴	آرشین مال آلان شب ۲۷ تا ۲۱	عزیر بیک حامی بیگلو	۴ «	اویرت اخلاقی واجتماعی
۱۵	عروس سفان « « « « ۲۱ تا ۳۱	عبدالصمد اورنگ خدیوی	۴ «	« « « « « «
۱۶	فرهاد و شیرین « « « « ۲۱ تا ۷۳	افتیاس صید سناهی	۴ «	« « « « « «
۱۷	آرشین مال آلان « « « « ۲۱ تا ۷۴	عزیر بیک حامی بیگلو	۴ «	« « « « « «
۱۸	ناموس « « « « ۲۱ تا ۷۷	شیروانت زاده	۴ «	« « « « « «
۱۹	شاه عباس « « « « ۲۱ تا ۸۴	عزیر بیک حامی بیگلو	۶ «	اویرت تاریخی و صنعتی

ورال فردوسی تبریز از ۲۱۷۲۳۵ تا ۲۱۷۲۸۴ بازی شده

ملاحظات	شماره تسابق	مایدات خانم		هزینه		بلیط فروش شده	بلیط چاپ شده
	۴۶۵	۱۵۰۵	۲۰	۱۲۸۶	۸۰	۲۷۹۲	۳۱۶۲
	۳۵۶	۹۹۴	۳۵	۱۱۹۰	۶۵	۲۱۳۵	۳۱۶۲
	۱۸۶	۲۹۶	۴۵	۸۷۸	۷۵	۱۱۷۴	۴۴۴۴
۷۵۰۰ ریال بود	۱۸۰			۱۱۱۷	۴۰	۱۰۸۰	۷۶۹۹
	۳۶۹	۷۵۲	۷۰	۱۵۶۰	۴۰	۲۳۱۳	۵۱۲۳
	۴۹۹	۱۳۵۶	۴۵	۱۶۳۷	۷۵	۲۹۹۴	۴۶۴۹
	۳۵۲	۳۰۸	۶۰	۱۱۵۸	۴۰	۱۵۱۷	۴۶۶۳
	۵۰۹	۱۷۸۹	۷۰	۱۶۲۵	۳۰	۳۴۱۵	۴۵۱۰
	۳۵۴	۱۰۲۳	۴۰	۱۳۳۰	۶۰	۲۳۵۴	۴۵۸۴
	۵۱۸	۱۱۹۴	۴۰	۱۹۹۴	۶۰	۳۱۰۹	۴۶۰۴
۱۰۰۰ ریال بود	۷۴۵	۲۰۰۹	۳۰	۲۴۶۰	۷۰	۴۴۷۰	۴۶۰۰
بازی شده	۴۱۲	۹۴۳		۱۵۵۶	۷۵	۲۵۰۳	۴۵۴۴
	۵۷۶	۱۶۹۷	۵۰	۱۸۰۴	۲۰	۳۵۰۲	۵۸۶۰
	۵۷۰	۱۸۴۰		۱۵۶۸	۱۵۰	۳۴۱۸	۴۸۹۲
	۳۴۸	۵۰۰		۱۵۳۸	۶۰	۲۰۹۴	۴۹۰۰
	۷۶۰	۱۸۵۳	۳۰	۲۲۸۳	۷۰	۵۱۳۷	۵۱۳۷
	۲۹۴	۴۷۶	۸۰	۱۲۹۶	۲۰	۱۷۷۳	۴۸۸۴
	۲۸۲	۱۰۰	۸۰	۱۶۱۶	۲۰	۱۷۱۷	۴۸۸۲
۱۰۰۰ ریال بود	۸۰۶	۲۶۰۰		۲۹۶۰		۵۵۶۰	۵۵۶۰

گزارش را با نگاهی به آفیش‌های به‌یادگار مانده از آن ایام
ادامه می‌دهیم:

مشخصات نمایشنامه‌ها:

– آرشین مال‌آلان – روز ۲۵/۲/۲۱ – نویسنده: عزیزبیک حاجی
بیگلو – در چهار پرده – اپرت اخلاقی و اجتماعی – توسط هیات
هنرپیشگان فردوسی.

– آرشین مال‌آلان – روز ۱۵/۳/۲۱، اجرا دوباره تکرار می‌شود.
– مشهدی عباد – روز ۵/۴/۲۱ – نویسنده: عزیزبیک حاجی
بیگلو – در چهار پرده – اپرت اخلاقی و اجتماعی – توسط هیات
هنرپیشگان فردوسی.

– شاه عباس و خورشید بانو – شب ۱۹/۴/۲۱ – نویسنده: عزیز
بیک حاجی بیگلو – در شش پرده – اپرای تاریخی.
– شاه‌عباس و خورشید بانو – روز ۱۹/۴/۲۱ – اجرا مجدداً تکرار
می‌شود.

– سیاه‌پوش – روز ۲/۵/۲۱ – نویسنده: حسین عرب‌اوغلی – در
پنج پرده – فاجعه عشقی و جنائی.

– سویل – روز ۹/۵/۲۱ – نویسنده: جعفر جبارلی – در چهار
پرده – درام اخلاقی و اجتماعی.

– عروس مغان – روز ۱۶/۵/۲۱ – نویسنده: عبدالصمد اورنگ
خدییوی – در چهار پرده – اپرت عشقی و اخلاقی.

– بوسه ذیقیت – روز ۲۳/۵/۲۱ – اقتباس: صمد صباحی – در
دو پرده – کمدی اخلاقی.

– ناموس – روز ۳۰/۵/۲۱ – نویسنده: شیروان‌زاده – در چهار
پرده – تراژدی اخلاقی و اجتماعی.

– اللی یا شندا جوان – روز ۶/۶/۲۱ – نویسنده: ذوالفقار بیک
حاجی بیگلو – در سه پرده – اپرت اخلاقی و اجتماعی

– سیاه‌پوش – روز ۱۳/۶/۲۱ – نویسنده: حسین عرب‌اوغلی – در
پنج پرده – فاجعه عشقی و جنائی.

- شیخ صنمان — روز ۲۵/۶/۲۱ — نویسنده: حسین جاوید — در شش پرده — منظوم — عشقی و عرفانی.
- آرشین مال آلان — شب ۲۱/۶/۲۷ — نویسنده: عزیز بیک حاجی بیگلو — در چهار پرده — اپرت اخلاقی و اجتماعی (اجرای نمایش تکرار شده است).
- عروس مغان — روز ۲۱/۶/۳۱ — نویسنده: عبدالصمد اورنگ خدیوی — در چهار پرده — اپرت اخلاقی و عشقی.
- فرهاد و شیرین — روز ۲۱/۷/۳ — اقتباس: محمدعلی رشدی — در چهار پرده — اپرت اخلاقی و اجتماعی.
- آرشین مال آلان — روز ۲۱/۷/۴ — نویسنده: عزیز بیک حاجی بیگلو — در چهار پرده — اپرت اخلاقی و اجتماعی (ایضاً اجرا تکرار شده است).

کتابخانه ملی و اسناد ایران

کتابخانه ملی و اسناد ایران

از طرف هیئت مدیره کتابخانه ملی و اسناد ایران (تبریز) تهیه شده است.
برای آشنایی بیشتر با این کتابخانه، لطفاً به آدرس زیر مراجعه فرمایید.
آدرس: تبریز، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰، طبقه اول، روبروی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی.

ناموس

در چهار پرده — نویسنده: مشهور شعور — رمان
که نیش است — ادبی — اخلاقی — جنسی — عشقی
— در چهار پرده — در تبریز اجرا شده است.
انتشار: کتابخانه ملی و اسناد ایران
موسسه: خانه آرشلیوس — رستم — آبی عرب — لوش
توزیع: ران — شفیق ران
ویراسته: اکبر و اکبر — نویسنده: ...

- ناموس — روز ۲۱/۷/۷ — نویسنده: شروان زاده — در چهار پرده — تراژدی اخلاقی و اجتماعی.

— شاه عباس و خورشید بانو — شب ۲۱/۸/۴ — نویسنده: عزیز حاجی بیگلو — در شش پرده — اپرای تاریخی (اجرای نمایش تکرار شده است).

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

روز جمعه ۲۶ شوال ۱۳۶۱
شماره شهرانی ۱۴۱

روز جمعه ۱۵ آبان ۱۳۲۱
شماره فرهنگ ۶۱۵

عزیز حاجی بیگلو

عزیز حاجی بیگلو

عزیز حاجی بیگلو

عزیز حاجی بیگلو

عزیز حاجی بیگلو

آرشین مال آلان

روز ۳ پرده
از روز چهارشنبه

۹۳۸

عالی ترین شاهکار تئاتر آلان درام و اپرت فردوسی با هیخو اهش بکعده از اهالی تبریز تجدید می شود
سپاس توپ نمایشی که بین تماشاچیان شهرت کامل دارد از طرف ماهرترین و زیاده ترین هنرمینته گمان
آستودال درام و لوپرت فردوسی در عرض تمام کشورها خواهد شد.

ما لازم نیفتیم در تعریف و توصیف این نمایش به نظر سلیبی بپردازیم زیرا اغلب اعلی محترم فریق از خود و درود
در نمایش آن دو تک هسته و از دیدن شاه و خورشید بانو دیدار
اگر میخواهید دامه دیگر از سار و آواز و آرزوهای تر خندان همیشه سر برد
اگر میل دارید بختید با هم بختید
اگر میخواهید بگرور را با خوشی و مسرت بسر بردند با این آخرین نسخه از نمایش این نمایش مستوطا گردید
شروع نمایش ساعت ۳ بعد از ختم مدون تا ۱۰ صفت بیفت از ۳ تا ۲۰ ریال =
مدیر مسئول حبیب نسقی

روز جمعه ۱۵ آبان ۱۳۲۱، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، آرشین مال آلان در چهار پرده، اثر عزیز حاجی بیگلو، با بازی: بیوک خان محمدی در نقش ولی، خانم آرشالویس در نقش تللی، حسین عرب اوغلی در نقش سلطان بیگ، عبدالله احسانی، در نقش سلیمان، خانم حلیمه در نقش جهان خاله؛ رهبر موسیقی: عادل آخوندزاده، رژیسور: عرب اوغلی، مدیر مسئول: حبیب نسقی.

روز جمعه ۲۸ اسفند ماه ۱۳۲۱ در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، کلاک دو نوکر باز یا خود حکیم خاک انداز، اثر رژیسور معروف تبریز: حسین عرب‌اوغلی، اپرت در چهار پرده، ارکستر این نمایش تحت رهبری آقا اسماعیل محمد علیزاده اداره خواهد

۲۸ اسفند ماه ۱۳۲۱

روز جمعه

سر اسر خده ورفص تلماساز و آواز

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

از طرف هیئت هنرپیشه گان نامر آکتورال (درام و اپرت) لرژوسی تبریز

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

کلاک دو نوکر باز

حکیم خاک انداز

اپرت شریف در چهار پرده

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

اشتراک کنندگان رولها

آقای	آقای	آقای	آقای	آقای	آقای
...

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

اپرت در چهار پرده - اثر رژیسور: حسین عرب‌اوغلی

شد. رژیسور: عرب‌اوغلی، مدیر ملزومات: محمدی، مدیر مسئول سرحددار.

روز جمعه ۱۲ فروردین ۱۳۲۲، شب جدائی، در سه پرده، به اضافه یک پرده کنسرت باشکوه اثر رژیسور معروف آقای حسین عرب اوغلی، از طرف هیات هنرپیشگان ماهر آکتورال درام و اپرت

فردوسی تبریز به معرض تماشا گذاشته می شود. رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: سرحدار.

روز جمعه ۱۳ خرداد ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، از طرف هیات هنرپیشگان درام و اپرت فردوسی تبریز، خلیفه بغداد، اپرت در چهار پرده، به معرض تماشا گذارده خواهد شد. ارکستر تحت رهبری استاد موسیقی آقای عادل آخوندزاده،

۱۳ خرداد ماه ۱۳۲۲

روز جمعه
اولین دفعه

در شهر تبریز

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

از طرف هیات هنرپیشه گان درام و اپرت فردوسی تبریز

رای اولین بار نمایش جالب توجهی به معرض تماشا گذارده خواهد شد. از علوم اعلمی محترم شهر باین نمایش
بسیار لذت ببرید. بسیار لذت و کیفی ببرید.

خلیفه بغداد

اپرت در چهار پرده

نمایشی است: عشقی، ادبی، اخلاقی، کمدی

اشتراک کنندگان رولها

عادل آخوندزاده	رهبر ارکستر	عادل آخوندزاده	عادل آخوندزاده	عادل آخوندزاده	عادل آخوندزاده	عادل آخوندزاده	عادل آخوندزاده
...

ارکستر تحت رهبری آقای عادل آخوندزاده

قیمت بلیط از ۴۰ ریال الی ۵۰۰ ریال

محل فروش بلیط هر روز در کتبه نمایشگاه (باغ ارک) ۱

شروع نمایش ساعت ۲ بعد از ظهر بدون تأخیر

رئیس امور عربی: معادن زینبوری محمدی رئیس: کریم جعفری مدیر مسئول: سید
 نماینده:

اداره و تماشاچیان محترم را با آهنگهای مخصوص محفوظ خواهد کرد. رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: نسقی.

روز جمعه ۳۱ تیرماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، از طرف هنرپیشگان تئاترال فردوسی، نمایش مجل و با شکوه مکر زنان، در سه پرده، به انضمام یک پرده کنسرت مفصل.

رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیمور: محمدی، مدیر مسئول: سرحدار.

روز شنبه ۸ مردادماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ،
نمایش مجلل و باشکوه لیلی و مجنون، اپرا در پنج پرده، اثر عزیز
بیک حاجی بیگلو، از طرف هیات هنرپیشگان فردوسی تبریز،

روز شنبه ۸
مردادماه ۱۳۲۲

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ
نمایش مجلل و باشکوه
لیلی و مجنون
اپرا در ۵ پرده

بهاء بلبل
از ۵ سال
الی دسایل

بلیط هر روز
۵ کیشته نمایشگاه
بدر فروش میرسد

معاونت رژیسور
مدیر مسئول سرجدار

رژیسور عرب اوغلی
معاونت رژیسور
مدیر مسئول سرجدار

رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: سرجدار.

روز جمعه ۲۱ مرداد ماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیرخورد شیر و خورشید سرخ، کنسرت و نمایش سرشماری، در چهار پرده، از طرف هیات

هنرپیشگان فردوس تبریز، رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: سرحدار.

روز جمعه ۴ شهریور ماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، نمایش مجلل و باشکوه اصلی و کرم، اپرا در چهار پرده، اثر: حاجی بیگوف، ارکستر تحت رهبری آقای اسماعیل علیزاده

روز جمعه ۴ شهریور ماه ۱۳۲۲

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

از طرف سمیت نهر شیکان فرودوی تیز

اپرا در ۴ پرده اثر حاجی بیگوف

اصلی و کرم

بیمه بلیط از ۵۰۰ ریال الی ۵۰۰۰ ریال

بلیط هر یک ۱۰۰ ریال

مدیر مسئول: سرحددار

مدیر: رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی

اداره خواهد شد. رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: سرحددار.

روز جمعه ۲۰ آبان ماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیر و خورشید
سرخ، جادوگران، رژیسور: عرب اوغلی، مدیر مسئول: سرحدار.

روز جمعه ۲۰ آبان ماه
۱۳۲۲
نمایشگاه
شیر و خورشید

آواز اولی

جادوگران

قیمت بلیط
از ۳ ریال الی ۵ ریال
شروع نمایش ساعت ۳
بعد از ظهر
مدیر مسئول
رژیسور عرب اوغلی
سرحدار

چاپخانه اطلاعات

روز جمعه ۴ آذرماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیروخورشید سرخ،
از طرف هیئت هنرپیشگان اکتورال فردوسی تبریز، آرشین مال آلان،

The poster is enclosed in a decorative border. At the top left, there is a musical staff with a treble clef and the word 'آرشین' written in Persian. To the right of the staff is a small rectangular box containing text. Below the staff, there are three small portraits of men on the left and one larger portrait of a man on the right. The central title 'آرشین مال آلان' is written in large, bold Persian calligraphy. Below the title, there are several lines of smaller Persian text, including the names of the performers and the director. At the bottom of the poster, there is a line of text that reads 'تبریز - خیابان...'.

اثر: عزیز بیگ حاجی بیگوف، رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور:
محمدی، مدیر مسئول: سرحددار (تکراری).

روز چهارشنبه ۱۶ آذرماه ۱۳۲۲، در نمایشگاه شیروخورشید سرخ، از طرف هنرپیشگان آکتورال فردوسی تبریز، هارون-لیلا، اپرا در چهار پرده مفصل، تبدیل* رژیسور نامی آقای عرب اوغلی، ارکستر تحت رهبری آقای اسماعیل اداره و مترنم خواهد شد.

روز چهارشنبه ۱۶ آذرماه ۱۳۲۲

تئاتر در تبریز

نسخه پدید سید فرات

در نمایشگاه شیروخورشید سرخ

از طرف هیئت هنرپیشه‌گان ماهر آکتورال (درام و اپرا) فردوسی تبریز

اولین نسخه در تبریز

هارون-لیلا

اپرا در ۴ پرده مفصل تبدیل رژیسور نامی آقای عرب اوغلی

نمایش جذاب و تماشایی حقه سراسر با آهنگهای شنیدنی و خوش آید

در این نمایش تمام هنرپیشه‌گان آکتورال اشتراک خواهند کرد و ارکستر تحت رهبری آقای اسماعیل اداره و مترنم خواهد شد

قیمت بلیط از ۵۰ ریال الی ۱۰۰ ریال

شروع نمایش ساعت ۷ بعد از ظهر

در مورد عرب اوغلی معلومات در مورد تحقیق سرودن کریمخان بطور معلوم سرحددار نیستات آینده سه عقی یک مشغول جلد بنفلا . آشتی مرد طربان تروستا . انگلستر کرانیا

رژیسور: عرب اوغلی، معاون رژیسور: محمدی، مدیر مسئول: سرحددار.

* در خود پوستر هم کلمه تبدیل قید شده است، شاید به معنی «برداشت» از یک متن دیگر باشد.

در اسناد و مدارك مربوط به فعالیت‌های تاترال فردوسی، به دو آفیش برخورد کردیم که تاریخ اجرای نمایشنامه‌ها در آنها ذکر نگردیده است. مشخصات این دو آفیش به شرح زیر است:
روز جمعه ۱۶ آبان‌ماه، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، از طرف هیئت هنرپیشگان آکتورال درام و اپرت فردوسی تبریز،

روز جمعه

۶ آبان ماه

و کنسرت مجلل

نمایش عالی

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

از طرف هیئت هنرپیشه‌گان ماهر آکتورال (درام و اپرت) فردوسی تبریز
این نمایش که به نام نمایشگاه شیر و خورشید سرخ است، در روز جمعه ۱۶ آبان‌ماه در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ اجرا خواهد شد. این نمایش به همراه یک کنسرت عالی و یک رقص به همراه نمایشگاه شیر و خورشید سرخ اجرا خواهد شد.

انتقام لیلا

در چهار پرده اثر رژیسور معروف آقای عرب اوغلی

کنسرت عالی

و بنا به تقاضای مشتریان محترم علاوه از نمایش یکپرده نیز کنسرت از طرف دوستیزگان ماهر رقص به عرض تماشا گذاشته خواهد شد

اشتراک کنندگان روپها

حامد آرشالو	لیلا	آقای کوکچو، حاجی حسین
آقای عرب اوغلی	جلال	حاجی حیدر
مجتبی عبورحبی	آقای حاجی خسرو	حاجی احمد
آقای حاجی قیصر	آقای حاجی احمد	

ارکستر: تحت رهبری آقای محمدعلی زاده مترنم و اداره خواهد شد
قیمت بلیط از ۵۰ ریال تا ۱۰۰۰ ریال
تذکره: در وقت نمایش ساعت ۷ بجای هر

مدیرمسئول: سرحددار، مدیرمسئول: سرحددار، مدیرمسئول: سرحددار

انتقام لیلا، در چهار پرده، اثر رژیسور معروف آقای عرب اوغلی،
رژیسور عرب اوغلی، معاون رژیسور محمدی، مدیرمسئول
سرحددار.

شب چهارشنبه ۶ مهر، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، از طرف هیئت هنرپیشگان تئاترال فردوسی تبریز، آرشین مال‌آلان، در چهار پرده اثر عزیز حاجی بیگوف به معرض تماشا گذارده خواهد شد. رژیسور عرب‌اوغلی، معاون رژیسور محمدی، مدیر مسئول سرحدار (تکراری).

آفیش بالا آخرین مدرک و سند ما از تئاترال فردوسی بود. در این سالها، بجز تئاترال فردوسی، عده‌ای از فعالان تئاتری که از بطن گروه تئاتری آرین بیرون آمده بودند، جداگانه با نام هیئت هنرپیشگان درام و اپرت حقیقت و ایران، به سرپرستی و سر-رژیسوری صمد صباحی به فعالیت تئاتری خود ادامه دادند. این جدایی‌ها، در این دوران و بعد از انحلال تئاتر دولتی فرقه دمکرات آذربایجان در سال ۲۱ آذرماه ۱۳۲۵، معمول بوده و هرچند گاهی فعالان سرشناس تئاتر بنا به اختلافات سلیقه‌ای و سیاسی، تصمیم به تشکیل گروه جداگانه می‌گرفتند.

اینک مشخصات مدارك به‌جا مانده از این دو گروه ۲:
روز جمعه ۷ مهر، در نمایشگاه دوستان اتحاد جماهیر شوروی،
واقعه در مغازه‌های سنگی، از طرف هیئت هنر پیشگان تاترال درام
و اپرت حقیقت تبریز، نمایش کم‌دی موزیکال آرشین مال‌آلان در

روز جمعه ۷ مهر

تماشای روز

سینر عالی

در نمایشگاه دوستان اتحاد جماهیر شوروی

و همه مردم تبریز

آرشین مال‌آلان

اگر میخواهید يك روز را با نازکی و خوشی
بپایان رسانید.

اگر میخواهید بار دیگر از تماشای نمایشنامه
مشهور تاتار و محظوظ گردید.

بشاید که تاملت موجب پشیمانی است.

تاریخ: ۱۳۳۳

مکان: تاتارستان

تاریخ: ۱۳۳۳

مکان: تاتارستان

چهار پرده اثر عزیز حاجی بیگوف، سررژیسور صمد صباحی،
رژیسور محمدی، معاون رژیسور عبدالله احسانی، مدیر مسئول
معزی (تکراری).

۲- شاید مدارك دیگری نیز از این دو گروه وجود داشته باشد که نگارنده
از آنها بی‌اطلاع است.

روز جمعه ۲۸ مهر، از طرف هنرپیشگان تاترال درام و اپرت حقیقت، نمایش کمدی موزیکال مشدی عباد، در ۳ پرده، به معرض تماشا گذاشته می‌شود. به افتخار سه هنرپیشه نامی و شهیر تبریز

تماشای عالی

روز جمعه ۲۸ مهر

در تماشاخانه شیر و خورشید

برای آخرین دهنه در تبریز

از طرف هنرپیشه گان تاترال درام و اپرت «حقیقت»

نمایش، حکایتی، در ۳ پرده

مشدی عباد

در ۳ پرده

بمعرض تماشا گذاشته میشود

با افتخار سه هنرپیشه نامی و شهیر تبریز آقایان:

احمدزاده

رشدی

توجه: ماهرترین هنرپیشه گان شهر در این نمایش شرکت خواهند کرد
 لوگت نمایش، تحت رهبری آقایان: اسماول، سعید، عارفه، غلامرضا
 قیمت بلیط از ۵۰ ریال الی ۱۰۰ ریال
 محل فروش بلیط: خیابان پهلوی شماره ۱۳۳، تبریز، خیابان فردوسی، روزگاری نوشامین و هر روز دو کتبه سانسگاه است.

«شروع نمایش ساعت ۲ بعد از ظهر»

سررژیسور صمد صباحی رژیسور محمدی مدیر مسئول معزی

آقایان رشدی، بیوک خان محمدی، احمدزاده؛ سررژیسور صمد صباحی، سررژیسور محمدی، مدیر مسئول معزی.

شب جمعه ۲۴ شهریورماه، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ از طرف هیأت هنرپیشگان تاترال درام و اپرت حقیقت، نمایش آبی و رابی، به معرض تماشا گذاشته خواهد شد. سررژیسور صمد صباحی، رژیسور محمدی، معاون رژیسور عبدالله احسانی.

مطابق ۲۶
ماه رمضان

شب جمعه
۲۴ شهریورماه

در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ

نمایش سراسر خنده و گمیک از طرف هیئت هنرپیشهگان تاترال
درام و اپرت «حقیقت»

آبی - و - رابی

امیر اسرار سلطه‌نژاد

امیر موسوی

ارگستر نهایش:
لوطی‌آقای اساجیل مسدطیرانه
اداره خواهد شد.

توجه:
ماهرترین هنرپیشهگان آتاتورال
در این نمایش شرکت خواهند کرد.

امیر ماسوی در نقش رژیسور آبی

قیمت بلیط از ۱۰ ریال الی ۵۰ ریال شروع نمایش ساعت ۹ بعد از ظهر

جایگاه فروش بلیط خیابان توپخانه دوازدهم ندگی فردی و کیشه باغ ملی

سررژیسور: صمد صباحی

رژیسور محمدی

معاون رژیسور احسان

مدیر مسئول: سعیدی

تئاتر در تبریز، شماره ۱۰، مرداد ۱۳۳۰

روز جمعه ۹ تیرماه ۱۳۲۳، در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ از طرف هنرپیشگان درام و اپرت آکتورال ایران، نمایشنامه جان جور صمد یا عروس اجباری، در سه پرده، اثر نویسنده مشهور

فرانسه مولیر، به انضمام یک پرده کنسرت؛ سررژیسور صمد صباحی، رژیسور محمدعلی رشدی.

روز جمعه ۱۰ آذرماه ۱۳۲۳ در نمایشگاه شیر و خورشید سرخ، از طرف هنرپیشگان آکتورال درام و اپرت ایران، نمایش کمدمی مشهدی عباد در سه پرده اثر عزیز حاجی بیگوف، سررژیسور صمد صباحی، رژیسور محمدعلی رشدی (تکراری).

روز جمعه ۱۰ آذرماه ۱۳۲۳

در نمایشگاه

شیر و خورشید

نمایش عالی
تئاتر روز

از طرف هنرپیشهگان آکتورال درام و اپرت (ایران) نمایش کمدی

مشدی عباد

در سه پرده اثر عزیز حاجی بیگوف

(اشتراک کنندگان رولها)

توجه: آقای احمد زاده، ایرج صالح، آقای محمدی

آهنگ: مرکان سرو شادمانه و سطران شادمانه

لوگستر نمایش توسط آقای اسماعیل محمد زاده اداره خرامد شد

شروع نمایش ساعت ۳ بعد از ظهر

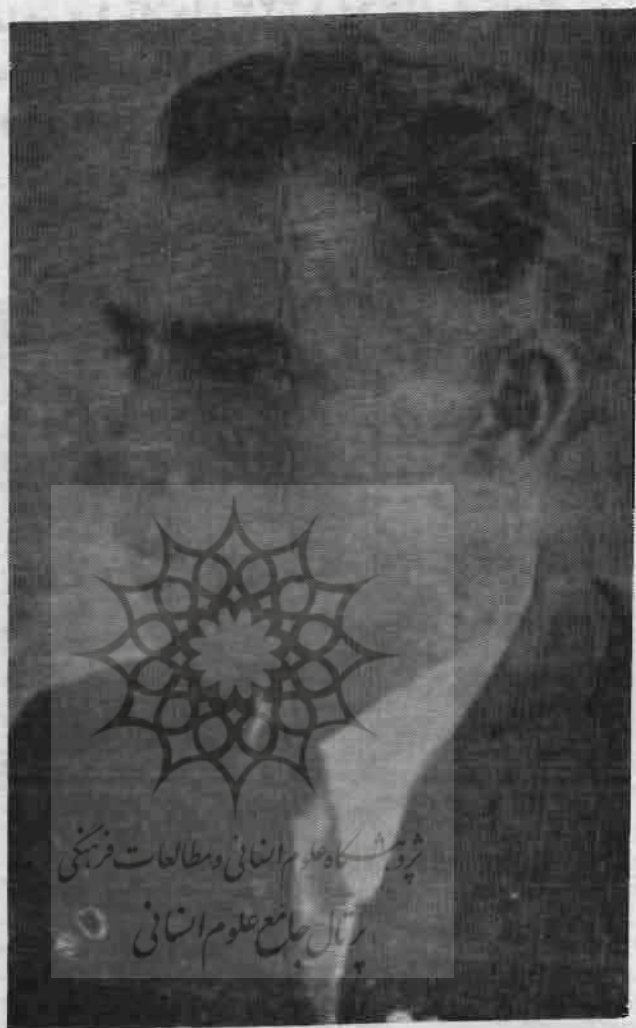
قیمت بلیط از ۵۰ ریال الی ۵ ریال

سررژیسور: محمدعلی رشدی و تئاتر: معاون: آذربایجان

نمایشات آینده: دو عاشق دو معشوق، هارون زهرا، حق نلسن

۱۱

با يك نگاه به آفیش های درج شده در این گزارش، معلوم می شود که مجموعاً سی و نه نمایشنامه، بین سالهای ۱۳۲۱ تا ۱۳۲۳ در تبریز اجرا شده است. از سی و نه نمایشنامه، شانزده اجرا مربوط به آثار حاجی بیگوف بوده است. آثار حاجی بیگوف، به خاطر علاقه فراوان مردم، نه تنها در این دوره بلکه در دوره های قبل و بعد نیز بر صحنه می رفته است.

شرح حال

پیوست یک

نام: حسین

نام فامیل: عرب اوغلی علیزاده

تاریخ تولد: ۱۲۷۶ شمسی

محل تولد: تبریز

تاریخ وفات: ؟

حسین عرب‌اوغلی در يك خانواده زحمتکش چشم به جهان گشود و مدتی در آن سوی ارس اقامت گزید. در دوازده سالگی، در بادکوبه، در نمایشنامه کاوه آهنگر که به‌منفعت اتحادیه ایرانیان اجرا می‌شد، در نقش پسر کوچک کاوه ظاهر می‌شود، و در آموزشگاه هنرپیشگی آذربایجان آموزش می‌بیند. در این آموزشگاه با سیستم استانیسلاوسکی آشنا شده و گواهینامه هنرپیشگی اخذ می‌کند. بعد از اتمام تحصیلات تئاتری، در هیات آکتورال درام عزیزبیگوف، لاوارنت برییا، کارگر پرچم‌طلای آذربایجان و باشگاه‌های کارگران به‌عنوان بازیگر مشغول به کار شده و نقش‌های محوله را بازی می‌کند.* علاوه بر بازی در تئاتر، در سینما نیز به‌عنوان بازیگر فعال بوده است. از آن جمله‌اند: فیلم‌های قیز-قلعه‌سی، بالقوش، سکینه و حاجی‌قره.

بازیگر و کارگردان جوان، بعد از اتمام دوران تحصیل تئاتر در بادکوبه و کسب تجربه کافی، راهی ایران شده و در کشور آبا و اجدادی خود، به فعالیت هنری مشغول می‌شود.

در سال ۱۳۱۴ شمسی، با نمایشنامه «زن زیر چادر» تألیف رسام ارژنگی، اولین کار تئاتری خود را با سمت کارگردان (رژیسور) آغاز می‌کند. این نمایشنامه و نمایشنامه‌های بعدی، جلگی با همکاری بنزیگران گروه تئاتر آراین اجرا شده‌اند. حسین عرب‌اوغلی بعد از اینکه گروه تئاتر آراین در سال ۱۳۲۰ (؟=۱۳۲۱) منحل گردید، به فکر تأسیس گروه تئاتری منسجم افتاد. و تأسیس این گروه تئاتری، با همکاری چند تن از فعالین تئاتر تبریز از جمله صمد صباحی، محمدعلی رشدی، بیوک‌خان محمدی، جواد شفیع‌زاده و بنام تئاترال درام و اپرت فردوسی عملی شد. تئاترال درام و اپرت فردوسی، در اردیبهشت ماه سال ۱۳۲۱ تأسیس گردید.

* برگرفته از کتابچه «به‌مناسبت چهلمین سال نمایش در تبریز».

بر مبنای اسناد و مدارک موجود از ابتدای تاریخ تأسیس تئاترال فردوسی (اردیبهشت ماه ۱۳۲۱) تا پایان آن تئاترال (فروردین ماه ۱۳۲۴) تمامی نمایشنامه‌ها به وسیله شادروان حسین عرب‌اوغلی و به مدیریت سرحددار اجرا شده‌اند.

عرب‌اوغلی، علاوه بر کارگردانی و بازیگری نمایشها، نمایشنامه‌نویس نیز بود. که از آن جمله نمایشنامه‌های: عمو صادق، عزرائیل سیاه‌پوش، قان‌قارداشلاری، انتقام لیلا، علی‌با با و چهل‌دزد بغداد، شب جدائی، جادوگران، مکر زنان، سرشماری، کلک دو نوکریاز و... را می‌توان نام برد.

در تنظیم اسناد و مدارک مربوط به تئاترال فردوسی و بنیانگذار آن، حسین عرب‌اوغلی، به خبری در روزنامه آژیر برخوردیم که قسمتهائی از آن را درج می‌کنیم:

«... روز سه‌شنبه ۱۴ آذرماه ۱۳۲۳ که مصادف با عید سعید غدیر بود، با تشویق و مساعدت عده‌ای از آزادی‌خواهان صدیق (اکتورال فردوسی)، به سرپرستی آقای حسین عرب‌اوغلی، به افتخار روزنامه آژیر و مدیر... آن سید جعفر پیشه‌وری، با حضور جمع کثیری از اهالی و آزادی‌خواهان تبریز، در صحنه شیر و خورشید سرخ تبریز، نمایش مهم و باشکوه انتقام را به معرض تماشا گذاشته و از نماینده محبوب آذربایجان در این روز سعید یادی کردند...»^۳ در ادامه این خبر مدیر روزنامه آژیر، سید جعفر پیشه‌وری، به‌عنوان قدردانی از حسین عرب‌اوغلی به خاطر اجرای نمایشنامه انتقام که به افتخار وی و روزنامه‌اش اجرا شده بود، یادداشتی بدین مضمون نوشته است:

«... عرب‌اوغلی تمام جوانی و استعداد خود را به تئاتر تخصیص داده، توانسته است یک عده هنرپیشه لایق و جدی تربیت کند. عرب‌اوغلی مخصوصاً در تهیه نمایشها و پیس‌های ملی و

سوژه‌های آزادی‌خواهانه، ید طولانی دارد و با نمایش آنها محبوب تمام آزادیخواهان و دوستداران تئاتر واقع شده است. عرب‌اوغلی با همت خود و جوانانی که تربیت کرده است، در ترویج روزنامه آذیر پیشقدم بوده، دوستی خود را عملاً ثابت کرده، بدون اینکه هیأت تحریریه آذیر قبلاً خبردار باشد، نمایش باشکوه انتقام را به مرقع تماشا گذاشته مبلغ آن را به اداره فرستاده است»^۴

تئاترال فردوسی در سال ۱۳۲۴، بعد از اینکه فرقه دموکرات آذربایجان به رهبری سید جعفر پیشه‌وری زمام امور آذربایجان ایران را به دست گرفت، منحل شد و سرپرست آن حسین عرب‌اوغلی به علت چند دستگی و سلیقه‌های متفاوت هنرمندان، از کوشش تئاتری بازایستاد، چنانچه در گروه‌های تئاتری «خانه فرهنگ»^۵ انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی و تئاتر دولتی آذربایجان، دیگر فعالیت نمی‌کرد.

عرب‌اوغلی بعد از انحلال و سقوط فرقه دمکرات آذربایجان (۲۱ آذرماه ۱۳۲۵)، راهی آذربایجان شوروی شد و بعد از چند سال در بستر بیماری چشم از جهان فرو بست.

شرح حال

پیوست دو

نام: جواد

نام فامیل: شفیع‌زاده

تاریخ تولد: ۱۲۸۱ شمسی

محل تولد: تبریز

تاریخ وفات: ؟

جواد شفیع‌زاده در پانزده سالگی وارد عالم تئاتر شد. هنر-پیشگی را نزد استادان خود: رضاقلی‌زاده، طاشیبیان، مه‌ری شفیع‌زاده، فراگرفت. پس از کسب تجربه، فعالیت تئاتری خود را

۴- مدنیت‌اپوی = خانه‌مدنیت، خانه فرهنگ می‌توان برگردان کرد.

عملاً از سال ۱۳۰۲ که گروه تئاتری آرین تأسیس شده بود، آغاز کرد. وی علاوه بر فعالیت هنری، فعالیتهای فرهنگی نیز انجام می‌داد. چنانچه معلوم است، دارای گواهینامه دارالمعلمین بوده و از مؤسسين اتحاد معلمین در تبریز به‌شمار می‌رفته است. وی در اتحادیه معلمین، تشکیلات تئاتر و نمایش را فراهم نمود. این تشکیلات با اجرای نمایشنامه «داغیلان تفاق» نوشته عبدالرحیم حقوردیف، آغاز به‌کار کرد. شفیق‌زاده بنا به روایت بازماندگان تئاتری آن ایام، نقش‌های به‌اصطلاح درام و کمدی، هر دو را با مهارت بازی می‌کرد.

در سال ۱۳۰۷ به‌عنوان ریاست آمار، راهی شهرستان خوی شد. در همانجا با وضعیت اسفبار نمایش روبرو شده، سالن و صحنه کوچکی را که در نظامیه، به‌صورت خرابه درآمده و متروک

مانده بود، با کمک روسای ادارات، بازسازی نموده و اولین فعالیت جدی تئاتر شهرستان خوی را با به روی صحنه سپردن نمایشنامه نادرشاه، نوشته نریمانف، پایه گذاری کرد.

وی در این نمایشنامه، در نقش نادرشاه افشار ظاهر شد. بعد از اجرای نمایشنامه فوق، دستداران نمایش، به تشویق شفیق - زاده، گرد هم می آیند تا پایه تئاتر را در آن شهرستان پایه ریزی نمایند.

از سال ۱۳۰۸ تا ۱۳۱۱، نمایشها با نظارت و کارگردانی او به موقع اجرا درآمده و منافع آن به انجمن های خیریه از قبیل تأسیس پرورشگاه و... تخصیص می یافت. در این راستا، موفق می شود زنان آن شهرستان را برای تماشای نمایش که تا آن زمان معمول و مرسوم نبود، راهی تماشاخانه نماید.

شفیق زاده علاوه بر این که در شهرستان خوی تئاتر را بنیان می گذارد، در مأموریت های اداری خود به شهرستانهای شاهپور و ماکو و... تئاتر و فعالیت تئاتری را فراموش نمی کند. سال ۱۳۱۳ مجدداً به شهر تبریز برگشته و تا پایان سال ۱۳۲۰ با گروه تئاتر آرین، به عنوان بازیگر همکاری داشت.

شفیق زاده بعد از انحلال گروه تئاتر آرین در اردیبهشت ماه ۱۳۲۱، به عنوان عضو هیات مدیره تئاترال فردوسی، در کنار حسین عرب اوغلی به فعالیت خود ادامه می دهد.

شفیق زاده بجز تئاترال فردوسی، در گروه های تئاتری خانه فرهنگ و انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی و تئاتر دولتی آذربایجان، به عنوان بازیگر نقش فعالی داشت. پس از انحلال و سقوط فرقه دمکرات آذربایجان، از زندگی و زندگی هنری وی اطلاع دقیقی در دست نداریم.

شرح حال

بیوست سوم

نام: بیوک خان

نام فامیل: محمدی

تاریخ تولد: ۱۲۹۷ شمسی

محل تولد: تبریز

تاریخ وفات: آذرماه ۱۳۶۳

بیوک خان محمدی در یک خانواده پبله و پرمتولد شد. پدرش در نه سالگی ورشکست شد، و او دچار تنگدستی شد. پس از پایان تحصیلات ابتدایی در سال ۱۳۱۱، پا به عرصه هنر گذاشته و زیر نظر هنرمندان آن دوره: قلی زاده و بیوک خان نخجوانی، هنرپیشگی را فراگرفت. از سال ۱۳۱۳ عملاً فعالیت تئاتری را آغاز کرد. در مصاحبه‌ای که چند سال پیش با آن مرحوم داشتم، از ورود خود به

عالم تئاتر چنین یاد می‌کرد:

«... نمایشنامه نادرشاه، نوشته نریمانف، دو دفعه در تالار شیر و خورشید به موقع تماشا گذاشته شده است. دفعه اول، سال ۱۳۱۳، به کارگردانی مرحوم بیوک‌خان نخجوانی که نقش نادر شاه را مرحوم جواد شفیع‌زاده و میرزا مهدی‌خان وزیر نادرشاه را، ایرج صالحی (احمدزاده) و نقش گل‌جهان را خانم لیزا شاه‌گلدیان و رضاقلی‌پسر نادر را، مرحوم جواد منجم‌زاده عهده‌دار بودند. اگر بگویم وضع دکوراسیون و سیاه‌لشکر و سایر بازیکنان و سایر کارهای مربوط به نمایشنامه، همسطح نمایشهای جهانی بود، اغراق نگفته‌ام. اینجانب که در آن موقع تازه وارد عالم هنر-پیشگی شده بودم، تقریباً «کمک سوفلور» به حساب می‌آمدم. به طوری که می‌دانید سوفلور چون کاملاً با بازیگران تماس دارد، تنها تماشاگری است که از نزدیک کار را می‌بیند. با این اجرا من بیشتر مجذوب تئاتر شده و تئاتر را جدی گرفتم... استقبال مردم تبریز بی‌سابقه بود. یادم هست نمایشها، فقط روزهای جمعه اجرا می‌شد، ولی مرحوم نخجوانی، مجبور گردید مدت هفت شب نمایشنامه را پشت سر هم اجرا نماید».

پرویز پرویزی در کتاب شرح حال هنرمندان آذربایجان درباره او چنین می‌نویسد:

«... کمتر کسی است که در آذربایجان زندگی کرده، ولی اسم بیوک‌خان محمدی هنرپیشه کم‌دی مشهور و محبوب آذربایجان را نشنیده باشد. آقای محمدی از جوانان تحصیل کرده و میهن‌پرست تبریز می‌باشد. این جوان محبوب که شهرت نیک و نام جاویدانی در عالم نمایش یعنی فرهنگ و ادب به یادگار گذاشته، از جوانان حساس و ایراندوست آذربایجان بوده و از فرط علاقه به عالم فرهنگ، به تمام مشکلات زندگی و تهمت‌ها و سرزنش‌ها تن داده. آقای محمدی هفده سال تمام است که در عالم نمایش فعالیت می‌نماید و با اینکه تا حال چنانکه باید و شاید از این جوان فعال و

هنرمند تشویق کاملی به عمل نیامده، ولی ایشان به نام خدمت به فرهنگ ایران به ویژه به عالم انسانیت و بشریت، مانند سرباز فداکاری به مبارزات ادبی و اجتماعی خویش ادامه داده و با ایفای رلهای درام و کمدی، شهرت بسزایی در میان مردم به دست آورده‌اند...

بیوک‌خان محمدی از سال ۱۳۱۳ تا ۱۳۲۴ بی‌وقفه در اکثر نمایشنامه‌های اجرا شده، نه تنها به‌عنوان بازیگر رلهای کمدی، بلکه در سمت رژیسور و معاون رژیسور، نقش بزرگی را ایفا نموده است. در این سالها علاوه بر این که در تئاترال فردوسی، عنوان و سمت بازیگر و معاون رژیسور را دارا بود، در هیات هنرپیشگان درام و اپرت حقیقت، سمت بازیگر و عنوان رژیسور را داشت.

از اواسط ۱۳۲۳ تا اواسط ۱۳۲۴ در گروه تئاتری «خانه فرهنگ» که با نظارت انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی اداره می‌شد، به‌عنوان بازیگر در نمایشنامه‌ها ایفای نقش می‌کرد. در سال ۱۳۲۴ تئاتر دولتی فرقه دمکرات آذربایجان، تأسیس گردید و بیوک‌خان محمدی از تشکیل تا سقوط فرقه (۲۵ آذرماه ۱۳۲۵)، به‌عنوان بازیگر به فعالیت خود ادامه داد.

محمدی بعد از انحلال فرقه دمکرات آذربایجان، مدتی به علل سیاسی در صحنه نمایش تبریز دیده نشد، تا اینکه مجدداً از سالهای ۲۷-۱۳۲۶ تا ۱۳۳۴، در اجراهای گروههای حقیقت، ایران، فردوسی و انجمن موسیقی محلی آذربایجان، در سمت رژیسوری و بازیگری به فعالیت پرداخت.

پارس فیلم در سال ۱۳۳۹ از بیوک‌خان محمدی دعوت می‌کند تا در فیلم آرشین‌مال‌آلان نقش «ولی» را به‌عهده بگیرد. این دعوت پذیرفته می‌شود. محمدی علاوه بر بازی، دستیار کارگردانی فیلم قارسی آرشین‌مال‌آلان را نیز به‌عهده داشت.

آخرین کار تئاتری آن مرحوم، اپرت معشوقه دهقان بود که به

وسیلۀ برخی از فعالان مرکز آموزش تئاتر تبریز و گروه تئاتر آذر، در تلویزیون مرکز تبریز ضبط شد.
بیوک‌خان محمدی در آذرماه ۱۳۶۳ بعد از چهل سال زحمت و کوشش در راه تئاتر، دار فانی را وداع گفت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پروفسور شگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

